

TOCILA – OBIECT ETNOGRAF

Adriana POPA

Tocila este o mașină compusă dintr-un disc abraziv acționat cu un mâner sau o pedală cu care se ascut instrumentele de tăiat. Denumirea provine din bulgărescul „tocilo” dar este cunoscută sub aceeași denumire și-n limba sârbă și în cea croată.

În Bărăgan este cunoscută tocila formată din piatra de ascuțit fixată pe un ax și acționată cu ajutorul manivelei. Piatra este fixată în două lagăre sau decupături executate la partea de sus a pereților cutiei în care se pune apă. Cu o mână se ține obiectul pentru ascuțit iar cu cealaltă se acționează manivela.

Tocila pe care o prezentăm este diferită de cea cunoscută în Bărăgan și este creația lui Ioniță Dinu, zis Dinu Păuneată din satul Rasa, comuna Grădiștea, județul Călărași.

Inițial, această tocilă a fost de fapt un strung de lemn realizat de același meșter cu care modela și crea piese de mobilier țărănesc și diverse alte obiecte folosite în gospodărie. În timp, acest strung nu și-a mai găsit utilitatea și meșterul l-a transformat într-o tocilă fără să distrugă partea de strung.

Partea de susținere este alcătuită din trei picioare din lemn de stejar unite printr-un cadru metalic pe care se plimbă păpușa mobilă a strungului, acum, după ce i s-a făcut o mică degajare la partea superioară și un opritor la partea inferioară, este pe post de lagăr pentru axul pietrei de ascuțit. Celălalt capăt al axului este fixat în mandrina strungului. Piatra de ascuțit este așezată în dreptul păpușii fixe pe care, în cazul strungului se ținea cuțitul de strung iar acum se folosește ca suport pentru obiectul care urmează a fi ascuțit.

Sistemul de acționare este format dintr-o curea de transmisie, poziționată în partea stângă a tocilei, fixată pe vertical pe o roată mare de metal la partea inferioară și una mică de lemn la partea superioară, antrenată de o pedală de metal – un grătar – printr-un sistem bielă manivelă. Mișcarea este transmisă unui ax prins în două lagăre pe capetele superioare ale primelor două picioare. La partea dreaptă a axului, din poziția de lucru, este fixată mandrina care face legătura cu axul pietrei de ascuțit. De fapt, piatra de ascuțit ocupă locul lemnului care urma a fi modelat la strung. Tocila prezentată este folosită pentru ascuțitul uneltelor de tăiat de tot felul și în special cele folosite în agricultură.

Pentru cuțite, lame, foarfeci și alte „finețuri”, meșterul și-a mai confecționat un polizor montat pe o placă de lemn, având ca suport tot vechiul strung de lemn. Acest polizor este acționat cu ajutorul unui electromotor printr-o curea de transmisie. Axul polizorului este montat pe placa de lemn prin intermediul a doi rulmenți care permit mișcării de rotație să ajungă la piatra de polizor.

Ioniță Dinu știe să facă de toate, fără să fi urmat o școală sau să fie ucenic la vreun meșter. A văzut și a făcut cu pricepere și ingeniozitate mai toate uneltele și sculele de care a avut nevoie în atelierul său. Este fierar, tâmplar, dogar, zidar, într-un cuvânt face de toate și le face bine ceea ce îl face cel mai căutat meșter din sat și chiar din satele învecinate.

Abstract

The Grinder - ethnographic objects

The grinder is a machine who is compose in a abrasive disc with a handel or a pedal, this grinder is served to sharp the cuttings tools. The name of this grinder is originar from Bulgaria, but is known under the same name in the serbian and croatian language.

The grinder that I represent is diferent from the known in Baragan and is the Ionita Dinu creation from Gradistea village, Calarasi County.

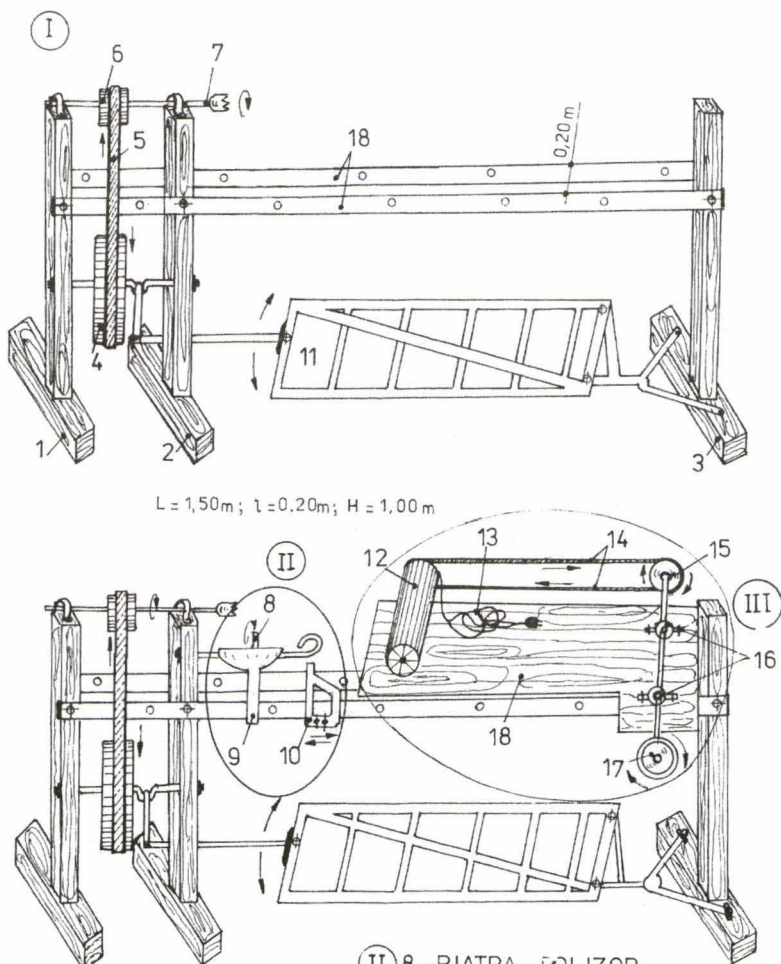
In the first way this grider is actually un wood lathe realized by the same master (Ionita Dinu) with this object the master create peasant furniture and the other household objects. In the same time this grinder didn't find his utilities and the master transforming him in a other grinder who didn't not destroy the part of lathe.

The sustaining part is compose by three oak wooden legs who are united between un metallic frame where is walks the mobile dolls of a lathe, now after is make a little modification at the high part and also is made un pawl in the lower part. The other side of the ax is fixed in a lathe chuck. The stone of cutting is situated in the same place with the place with the dolls, in the lathe case is holding the cutter on the lathe and now is use like object support.

The action system is compose between by a belt who is situated in the left part of the grinder, fixed vertically on a big metal wheel on the lower part and another one small on the high part trained by a metal pedal – a grater – catch into a sistem crank. The move is sent to a ax catch in two legs. On the right side of the ax, from work side is fixed the chuck which connects with the stone cutting ax. The stone cutting ax deal the wood place who will be modeled.

TOCILĂ

(Strung pentru lemn)

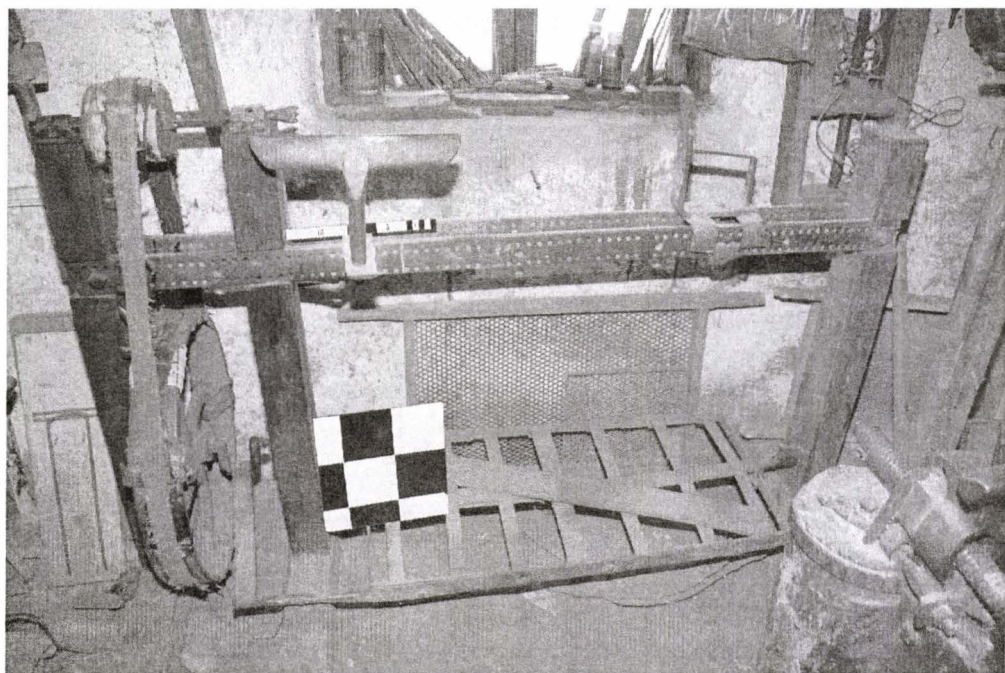

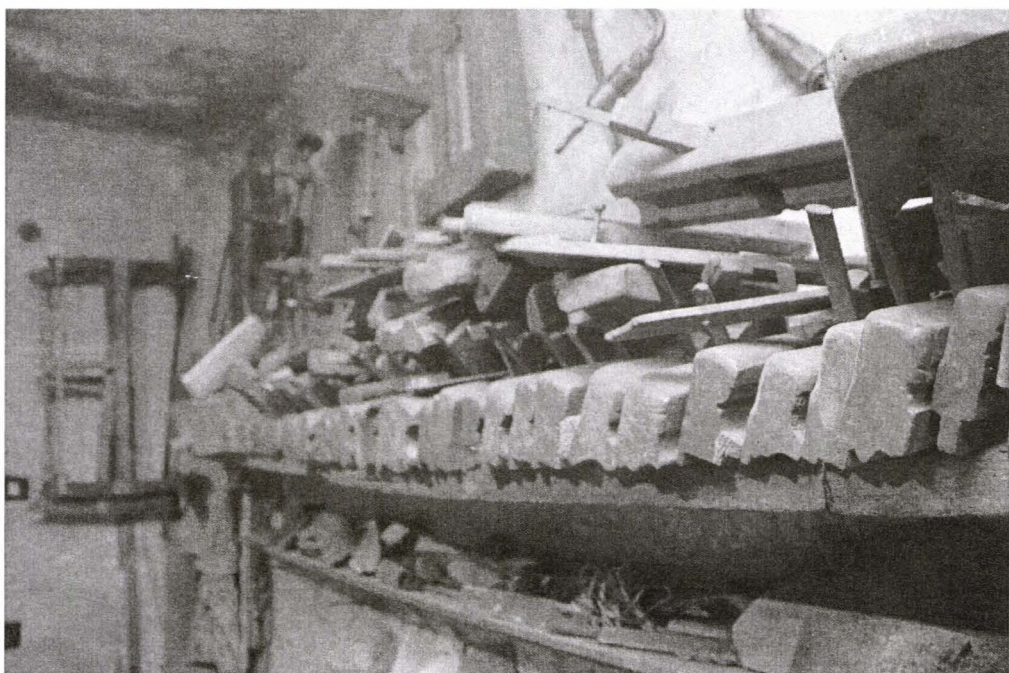
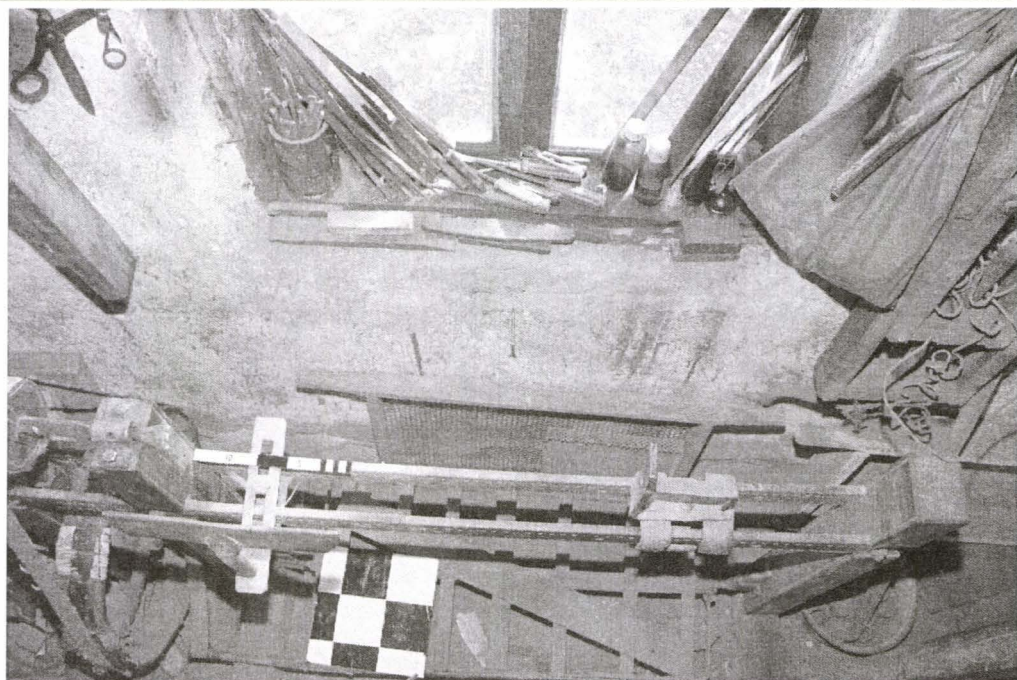
LEGENDĂ:

- 1, 2, 3 - PICIOR LEMN;
 4 - ROATĂ METAL;
 5 - CUREA DE TRANSMISIE;
 6 - ROATĂ LEMN;
 7 - MANDRINĂ;
 18 - CADRU METALIC;
 11 - PEDALĂ METAL (GRĂTAR);

- II 8 - PIATRĂ POLIZOR;
 9 - PĂPUȘĂ FIXĂ;
 10 - PĂPUȘĂ MOBILĂ;
 III 12 - ELECTROMOTOR;
 13 - CORDON DE ALIMENTARE;
 14 - CUREA DE TRANSMISIE;
 15 - ROATĂ METAL;
 16 - RULMENȚI (2 buc.);
 17 - PIATRĂ POLIZOR;
 18 - PLACĂ LEMN.

Schiță realizată de Dobre Gabi

Fotografii realizate de Florin Rădulescu